

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Факультет психології і соціології
Кафедра соціальної педагогіки**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської науково-практичної конференції
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Харків, 2016

4. Словник-довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів / [за заг. ред А. Й. Капської, І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової]. – К. : УДЦССМ, 2000. – 260 с.

5. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія/ за заг. ред. проф. І. Д. Звереві. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 336 с.

6. Фіцула М. М. Вступ до педагогічної професії: Навч. посіб. для студ. вищих пед. закладів освіти / М. М. Фіцула. – Тернопіль, 2005. – С. 165-168.

Дудник Т. В. Характеристика комплексу засобів підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування соціальної компетентності дошкільника засобами сюжетно-рольової гри у дитячому садку.

У статті розглянуто суть поняття «підготовка майбутніх соціальних педагогів», охарактеризовано комплекс засобів підготовки майбутніх фахівців до практичної діяльності з формування соціальної компетентності дошкільника засобами сюжетно-рольової гри та представлено етапи впровадження цього комплексу у дитячому садку.

Ключові слова: комплекс засобів, підготовка майбутнього соціального педагога, дошкільник, соціальна компетентність, сюжетно-рольова гра, дитячий садок.

Dudnyk T. V. Characteristics of means of training future social pedagogues to the formation of preschooler's social competence by role games at the kindergarten.

The author analyzes the peculiarities of training future social pedagogues for the successful professional socio-educational activities. Means of tools for effective training of future specialists for practical work to the formation of preschooler's social competence by role games at the kindergarten are characterized.

Keywords: means, training future social pedagogues, preschooler, social competence, role games, kindergarten.

УДК [378.147:37.013.42]:373.24

Запорожець О.В.

ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Постановка проблеми. В останні роки виконано фундаментальні дослідження, у яких розкрито різні аспекти підготовки майбутнього соціального педагога до професійної діяльності, однак як питання впровадження посади соціального педагога в систему дошкільної освіти, так і підготовки кадрів до соціально-педагогічної роботи з дітьми дошкільного віку не віднайшли належного вираження.

Підготовка майбутніх соціальних педагогів – це цілісний навчально-пізнавальний процес, важливою особливістю якого є поєднання оволодіння

фаховими знаннями та вміннями із формуванням необхідних особистісних якостей майбутніх працівників. Професійна діяльність соціального педагога на сучасному етапі повинна враховувати необхідність його підготовки до різносторонньої роботи.

Аналіз теорії та практики з досліджуваної проблеми дозволив виділити низку суперечностей: - між вимогами сучасного суспільства до професійної підготовки соціального педагога та недостатньою сформованістю в них готовності до роботи з обдарованими старшими дошкільниками в умовах дошкільного навчального закладу; - між потребою у виявленні, розвитку творчих, креативних, обдарованих особистостей та недостатнім рівнем знань соціального педагога, який працює з такою категорією; - між можливостями соціального педагога та недостатньою розробленістю засобів підготовки майбутніх соціальних педагогів до соціалізації обдарованих старших дошкільників в умовах дошкільного навчального закладу.

Аналіз актуальних досліджень. Розробкою питань професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів займалися такі науковці: Н. Бабенко, С. Харченко; концептуальні засади професійної підготовки соціальних педагогів розробляли: О. Безпалько, В. Бочарова, С. Харченко. Розробкою етичних соціально-педагогічної діяльності займалися Є. Смірнова, Г. Яркіна та багато інших.

Поряд з дослідженням різних аспектів підготовки майбутніх соціальних педагогів, існує потреба в узагальненні та систематизації цього досвіду, конкретизації та збагаченні її змісту.

Метою статті є: проведення теоретичного аналізу проблеми професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до соціалізації обдарованих старших дошкільників та визначення змісту означеної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Професія соціального педагога є досить новою для України, адже підготовка соціальних педагогів як окремий напрям професійної освіти почала формуватися на початку 1990-х років. Тому проблема підготовки фахівців цього профілю потребує інноваційного підходу до організації навчання студентів у вищих навчальних закладах. Термін «підготовка» трактується, як динамічний процес, кінцевою метою якого є формування такої професійної властивості, як готовність [8]. У тлумачному словнику подається таке визначення загального поняття «готовність» – це «бажання зробити що-небудь», а «готовий» – той, «який зробив необхідне приготування, підготувався до чого-небудь» [1, с. 257]. Сам процес, який в результаті приводить до готовності, тобто поняття «підготовка» трактується у тлумачному словнику як запас знань, навичок, досвід, набутий у процесі навчання чи практичної діяльності [1, с. 952].

Поняття професійної готовності вживається у декількох значеннях, іноді ототожнюється з професійною підготовкою. Термін «підготовка» збагачує поняття «готовність», відмічаючи те, що підготовка до професії є формування готовності до неї, а система установок на працю, стійка орієнтація на виконання трудових завдань, загальна готовність до праці є психічним результатом професійної підготовки. Отже, під готовністю ми розуміємо цілеспрямованість

особистості, що передбачає у собі переконання, погляди, ставлення, мотиви, почуття, здатність до продуктивної реалізації знань, умінь та навичок та є визначальною передумовою успішної діяльності [2].

Діяльність соціального педагога за своїм змістом настільки значно відрізняється від діяльності вихователя, що вимагає зовсім інших підходів до організації роботи з обдарованими дітьми [3, с. 16-17]. Формування готовності студентів – майбутніх соціальних педагогів до соціалізації обдарованих старших дошкільників в умовах дошкільного навчального закладу передбачає: ефективність та успішність функціонування системи підготовки майбутніх соціальних педагогів до соціалізації обдарованих старших дошкільників в умовах дошкільного навчального закладу; в основі підготовки такі принципи: гуманізму, індивідуалізації та культуровідповідності; основні показники готовності: зацікавленість до об'єкта своєї діяльності, оволодіння спеціальними знаннями, розробка та освоєння технології роботи з соціалізації обдарованих старших дошкільників в умовах дошкільного навчального закладу, здатність до аналізу педагогічної ситуації та власних можливостей; формування системи необхідних спеціальних знань, які потрібні для професійної діяльності, включає освоєння декількох розділів. Утримання одного з основних розділів представляє комплекс теоретико - методологічних знань про роботу з соціалізації обдарованих старших дошкільників в умовах дошкільного навчального закладу [4].

Обдарованість дитини у старшому дошкільному віці можуть встановити професійно підготовлені спеціалісти, які розглядають такі параметри: інтелектуальні здібності, специфічні здібності до навчання, здібності щодо образотворчого мистецтва й музики, психомоторні здібності [5, с. 3-5].

У своїй діяльності соціальний педагог керується різними підходами в роботі з обдарованими старшими дошкільниками. Соціально-інтегративний підхід до підтримки обдарованих дітей передбачає розгляд досвіду щодо створення умов в різних типах навчальних закладів для обдарованої дитини. Ця проблема постає гостро [6, с. 27-35].

Соціально-педагогічний захист обдарованих дітей – це, перш за все, пом'якшення для них негативних наслідків процесів, які відбуваються в суспільстві, створення умов для реалізації інтересів і життєво необхідних потреб, спираючись на принципи: орієнтація на загальнолюдські цінності, гуманізм, стимулювання обдарованих дітей на розвиток їх особистісних сил [7].

Робота з обдарованою дитиною повинна бути як індивідуальна, так і з колективом, у якому дитина знаходиться. Ця робота повинна враховувати такі фактори, як досвід, спеціальну підготовку, світогляд і інтереси вихованців, тобто бути гнучкою і відповідати індивідуальним і груповим потребам. Педагог постійно повинен слідкувати за обдарованою дитиною й за тією групою людей, з якими вона контактує. Різноманітність методів у роботі з обдарованою дитиною підвищує ймовірність успішної соціалізації [5, с.165-166].

Аналіз навчального плану Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди дав змогу визначити, що студенти спеціальності «Соціальна педагогіка» відповідно до цілісної концепції

підготовки вивчають такі предмети: «Соціальна педагогіка», «Вступ до спеціальності», «Основи педагогічної майстерності», «Технологія соціально-педагогічної роботи», «Соціальний супровід», «Соціально-педагогічне консультування», «Правові основи дитячих та молодіжних організацій», «Технології соціальної роботи за кордоном», «Молодіжна політика», «Актуальні проблеми соціальної педагогіки» та багато інших.

Під час здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» студентами вивчається багато аспектів розвитку та становлення особистості, її соціалізація та процес входження у соціальний інститут – дошкільний навчальний заклад, основні форми організації діяльності у дошкільному закладі, але не отримують потрібних знань для діяльності з соціалізації обдарованих старших дошкільників в умовах дошкільного навчального закладу. Деякі аспекти соціалізації обдарованих старших дошкільників в умовах дошкільного навчального закладу розглянуті поверхово, або й не розглянуті взагалі. Не дивлячись на це кожен студент, який навчається на спеціальності соціальна педагогіка у своїй практичній діяльності завжди буде зустрічатися з цим видом діяльності, отже така підготовка є необхідною.

Отже, під підготовкою соціального педагога до майбутньої професійної діяльності з соціалізації обдарованих старших дошкільників ми розуміємо: систему професійної підготовки майбутніх фахівців, що характеризує активність, педагогічна спрямованість; як здатність до педагогічної діяльності, спрямовану на створення умов для соціалізації обдарованих старших дошкільників в освітній ситуації, психологічний і психічний розвиток дитини з організацією на зону її найближчого розвитку.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, аналіз змісту професійної підготовки соціальних педагогів дав змогу виявити суперечності в системі підготовки майбутніх фахівців, принципи та особливості роботи з обдарованими старшими дошкільниками. Водночас проведений аналіз засвідчив безперечну актуальність удосконалення процесу формування готовності майбутніх соціальних педагогів до соціалізації обдарованих старших дошкільників та необхідність доповнення змісту підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник / В. Т. Бусел. – Ірпінь: Перун, 2004. – 1440 с.
2. Вітвицька С. С. Теоретичні і методичні засади педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти : автореф. дис. ... докт. пед. наук / С. С. Вітвицька. – Житомир, 2011. – 43 с.
3. Мельничук І. М. Теорія і методика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій у вищих навчальних закладах : автореф. дис. ... докт. пед. наук / І. М. Мельничук. – Тернопіль, 2011. – 58 с.

4. Поліщук В. А. Теорія і методика професійної підготовки соціальних педагогів в умовах неперервної освіти / В. А. Поліщук. – Тернопіль: ТУР, 2006. – 424 с.
5. Ридецкая О. Г. Психология одарённости : Учебно-практическое пособие / О. Г. Ридецкая. – М. : Изд. центр ЕАОИ, 2010. – 374 с.
6. Сарапулова Є. Виховання обдарованої дитини / Є. Сарапулова. – 2009. – №2. – С. 3-5.
7. Теличко Н. В. Досвід роботи з обдарованими дітьми можна використати в Україні / Н. В. Теличко // Обдаровані діти. – 2005. – №10. – С. 27–35.
8. Харченко С. Я. Дидактические основы подготовки студентов к социально-педагогической деятельности / С. Я. Харченко. – Луганськ : Альма-матер, 2000. – 138 с.

Запорожець О. В. Зміст професійної підготовки соціальних педагогів до соціалізації обдарованих дітей старшого дошкільного віку.

У статті представлено аналіз змісту професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до соціалізації обдарованих старших дошкільників, виявлено суперечності в системі підготовки майбутніх фахівців, виокремлено основні принципи та охарактеризовані різні показники готовності соціальних педагогів до майбутньої професійної діяльності з обдарованими старшими дошкільниками.

Ключові слова: підготовка, професійна готовність, старші дошкільники, обдарованість, зміст професійної підготовки, суперечності, показники.

Zaporozhets O. V. The content of the training of social pedagogues for the socialization of gifted preschoolchildren.

The article presents an analysis of the content of professional training of future social pedagogues for the socialization of the gifted senior preschool children. The author revealed contradictions in the system of training of future specialists, the main principles. The variety of indicators of social pedagogues' readiness for working in future with gifted older preschoolers is characterized.

Keywords: training, professional readiness, older preschoolers, talent, content of training, contradictions, indicators.

УДК 37. 013. 42

Ісіченко А.В.

ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ПРОФІЛАКТИКИ ПРОЯВІВ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

Постановка проблеми. У нинішніх умовах дестабілізації економіки, політики та суспільних цінностей, що відбуваються на світовому рівні, статистика свідчить про зростання кількості підлітків, у яких поведінка